

Слов'янський збірник [Текст]: збірник науково-публіцистичних праць / Уклад. Безобразова Л.Л.; Слов'янський клуб м. Полтави. – Вип. 10. – Полтава: ТОВ «Фірма «Техсервіс», 2011. – 432 с.

П'ятнадцять років тому в Полтаві був заснований представниками науковців і творчої інтелігенції міста «Слов'янський клуб», незмінним президентом якого є кандидат філологічних наук, доцент Л.Л. Безобразова, донька видатного українського письменника Леоніда Бразова. За час свого існування «Слов'янський клуб» провів близько 200 прем'єрних програм, серед яких творчі зустрічі, концерти, тематичні засідання, національні вечори (єврейський, грузинський, вірменський, польський, німецький, татарський та інші), виїзні засідання в Диканці, Миргороді, Решетилівці, Дібрівці, Великій Багачці, Ковалівці, Кременчуці, Гоголевому, Лучках, Інституті свинарства, музеї Панаса Мирного, Мгарі, Козельщині, Комсомольському). Було заслухано понад 400 доповідей і повідомлень. Клуб тісно співробітничав з усіма вищими навчальними закладами Полтави, музеями, театрами, музучилищем, бібліотеками (включаючи й обласну універсальну наукову бібліотеку імені І. Котляревського), філармонією. На щомісячних засіданнях клубу із 300 його дійсних членів, а серед них є й академіки, професори, доценти, впливові держслужбовці, літератори, журналісти, музиканти, художники, збираються до 100 осіб.

Принципи і засади полтавського Слов'янського клубу: максимальний демократизм у функціонуванні і членстві; мінімальні членські внески; жодних перепон щодо приналежності до тієї чи іншої нації чи народності; плекання толерантності і віротерпимості у міжнаціональних та інших відносинах. Назва клубу «Слов'янський» обрана лише для того, щоби підкреслити, що всі ми – українці та представники національних меншин – спільно мешкаємо на слов'янській землі й об'єднані любов'ю до неї. Діяльність клубу підтримують обласна державна адміністрація, облрада, міськрада, телерадіокомпанія «Лтава», видавництва «АСМІ» і «Техсервіс», полтавські газети.

Центральним заходом, який регулярно проводить із часу свого заснування клуб, є Слов'янські читання. Матеріали читань, починаючи з 2002 року стали публікуватися у «Слов'янському збірнику». До

першого випуску збірника увійшли розвідки з проблем створення, удосконалення та функціонування слов'янської абетки, укладеної братами Костянтином і Мефодієм, інтегруючої ролі кирилиці, старослов'янської мови та прийняття християнства у культурному розвої слов'янських народів, історичних, культурних, економічних умов часів Київської Русі, місця сучасної України у слов'янському світі. У вступній статті професора В.Є. Лобурця особливо підкреслювалося, що справжнім феноменом у житті всього слов'янства, а особливо східного, є Полтавщина. Вона завжди була підґрунтям і уособленням слов'янського менталітету. Недаремно ж саме Полтавщина зробила вагомий внесок у створення літературної української мови і нової української літератури, її сини і дочки суттєво впливали на розвиток культури усіх слов'янських народів.

Наступні випуски «Слов'янського збірника» (другий-дев'ятий) мали свою тему-девіз, котру в клубі виробляли, як правило, колегіально. Внаслідок цього автори збірника порушували на його сторінках такі проблеми: слов'янська писемність у контексті перекладацької традиції; феномен ужиткового мистецтва в контексті української культури; історія, культура, релігія, мова нетитульних націй на теренах України; земляки по всьому світу; «де родився, там і знадобився»; слов'янська жінка; нащадки; чоловіки; інтелігенти й інтелігенція.

Член клубу журналіст В.В. Цебрій відзначає, що, на відміну від інших видань, «Слов'янський збірник» не ставить собі на меті досліджувати проблему за допомогою спеціальних знань і тільки вузькими спеціалістами. Це його своєрідне ноу-хау: проблему обговорюють фахівці з різних, інколи зовсім полярних галузей науки і культури. Такий підхід дає змогу проблему подати у широкому аспекті думок і – не упередженими, не зашореними фаховими «заморочками», а освіченими і оригінально мислячими людьми.

Ювілейний десятий випуск «Слов'янського збірника» вміщує наукові і науково-публіцистичні праці, присвячені широкому колу визначних подій історичного, наукового і культурного характеру, відомих історичних постатей, митців, науковців, ювілеї котрих відзначаються в 2011 році. Представлено розвідки істориків, філософів, краєзнавців, культурологів, мовознавців, літературознавців, педагогів, екологів.

Збірник відкриває стаття кандидата філологічних наук, письменниці, члена Полтавської спілки літераторів Т.В. Луньової «До питання про роль ювілеїв у культурі». У ній наголошується, що ювілей дозволяє людині яскраво відчутти зв'язок між минулим, теперішнім і майбутнім, адже ювілей – це точка в теперішньому, що має особливе значення завдяки певному періоду часу, котрий пройшов з моменту якоїсь визначної події в минулому, а також завдяки сподіванням, що ця подія буде важливою і в майбутньому. Цією своєю функцією ювілей сприяє укріпленню колективної пам'яті певної спільноти.

Із 45 статей, опублікованих у ювілейному «Слов'янському збірнику», на наш погляд, варто виділити кілька тих, що присвячені пам'ятним датам в історії Полтавщини. Так, С.М. Бояренцев – інженер-

електронник заводу «Полтавський алмазний інструмент», автор сайту «Полтава історична», обрав темою свого дослідження минуле І Полтавської гімназії. Відкрита у 1808 році, гімназія стала першими і на наступні 100 років єдиним державним навчальним закладом, заснованим у нашому місті, що відіграв важливу роль у долях багатьох відомих полтавців. У цьому році минає 150 років з часу відкриття останнього будинку, в якому розміщувалася І Полтавська гімназія, а тепер Полтавська спеціалізована школа №3 по вулиці Куйбишева, 4. В історії самої гімназії, та й тих навчальних закладів, що існували при ній, було до цього часу багато питань і розходжень. Усунути ці прогалини і вдалося досліднику.

Важливий маловідомий матеріал до питання про зв'язки І.Ф. Павловського з істориками та громадськими діячами Швеції містяться у статті старшого викладача ПНПУ О.В. Безверхнього. Особливо цікавим є питання стосунків І. Павловського з відомим дослідником Полтавської битви, істориком Карлом Беннедіком, який улітку 1911 року приїздив до Полтави з метою пошуку масових поховань воїнів Карла XII і залишків фортифікаційних споруд на полі битви. Знайдена у Військовому архіві міста Стокгольма спільна фотографія Павловського і Беннедіка біля пам'ятника загиблим шведам від співвітчизників поблизу села Побиванки, а також згадування Павловського як одного з найкращих фахівців з історії Полтавської битви у статті Беннедіка «Полтавський монумент» зайвий раз доводить доцільність продовження пошуків у Національному і Військовому архівах шведської столиці.

Широкий загал читачів, для яких становить інтерес історико-гуманітарна проблематика, знайде у «Слов'янському збірнику» чимало нових даних про видатних наших земляків О.Д. Засядька, Панаса Мирного (П.Я. Рудченка), В.Г. Короленка, М.О. Ольховського, Леоніда Бразова (Л.П. Безобразова), О.І. Білаша та ряду інших діячів науки і культури, ювілейні дати життя і творчості яких припадають на цей рік.

В.М. Снігуренко